

УДК 339.137.2+519.257

Скоробогатова Н.Є.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки
Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського***Войтко С.В.***доктор економічних наук,
завідувач кафедри міжнародної економіки
Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського*

ВИКОРИСТАННЯ СКЛАДНИКІВ ІНДЕКСУ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено взаємозв'язок основних складників індексу глобальної конкурентоспроможності з позиції їх впливу на стійкий розвиток національних підприємств. За допомогою методів кореляційного аналізу та експертних оцінок визначено ступінь щільності взаємозв'язку між виявленими залежностями показників і перевірено адекватність отриманих результатів. Визначено суперечності розвитку конкурентного середовища для умов світової та української економіки. Надано рекомендації щодо забезпечення стійкого розвитку національних підприємств за результатами виявлених закономірностей та взаємозв'язків між складниками індексу глобальної конкурентоспроможності.

Ключові слова: конкурентоспроможність, факторний аналіз, експертна оцінка, кореляція, дисперсія, стійкий розвиток підприємства, індекс глобальної конкурентоспроможності.

Скоробогатова Н.Е., Войтко С.В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОСТАВЛЯЮЩИХ ИНДЕКСА ГЛОБАЛЬНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Исследована взаимосвязь основных составляющих индекса глобальной конкурентоспособности с точки зрения их влияния на устойчивое развитие национальных предприятий. С помощью методов корреляционного анализа и экспертных оценок определена степень плотности взаимосвязи между выявленными зависимостями показателей и проверена адекватность полученных результатов. Определены противоречия развития конкурентной среды для условий мировой и украинской экономики. Даны рекомендации по обеспечению устойчивого развития национальных предприятий по результатам выявленных закономерностей и взаимосвязей между составляющими индекса глобальной конкурентоспособности.

Ключевые слова: конкурентоспособность, факторный анализ, экспертная оценка, корреляция, дисперсия, устойчивое развитие предприятия, индекс глобальной конкурентоспособности.

Skorobogatova N.Ye., Voitko S.V. USING THE COMPONENTS OF THE GLOBAL COMPETITIVENESS INDEX IN ENSURING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF NATIONAL ENTERPRISES

The interrelation of the main components of the global competitiveness index from the point of view of their influence on the sustainable development of national enterprises was investigated. Using the methods of correlation analysis and expert assessments, the degree of the density of the relationship between the revealed dependencies of the indicators was determined and the adequacy of the results was checked. Contradictions of development of the competitive environment for the conditions of the world and Ukrainian economy are determined. Recommendations are given to increase the provision of sustainable development of national enterprises based on the results of the revealed regularities and the interrelations between the components of the global competitiveness index.

Keywords: competitiveness, factor analysis, expert evaluation, correlation, dispersion, sustainable enterprise development, global competitiveness index.

Постановка проблеми. Підприємство як елементарна частина глобальної соціально-економічної системи було, є і буде тим елементом, який забезпечує функціонування суспільства на належному рівні якості життя, яка визначається такою діяльністю, що формує економічний потенціал підприємства та благополуччя працівників, з одного боку, та забезпечує мінімальний вплив на екологію навколишнього середовища. Ефективна економічна система країни складається саме зі збалансованої взаємодії всіх економічних елементів. Основною продуктивною силою цієї системи є підприємства, які за призначенням виробленої продукції, однотипністю використовуваної сировини, технологічними процесами, технічною базою, кадровим складом та умовами праці об'єднані у галузі.

Ефективність національної економіки, як і глобальної, визначається результатами діяльності кожного господарюючого суб'єкта (елемента системи). Тому конкурентоспроможність країни комплексно визначається техніко-економічним рівнем національного виробництва, величиною витрат та якістю вироблених товарів, розвиненістю інфраструктури, а також наявністю абсолютних і відносних переваг кожного господарюючого суб'єкта тощо. Сю-

годні існують різноманітні рейтингові агентства, що визначають позиції країни у світовому економічному просторі. Що стосується конкурентоспроможності, то досить авторитетним є рейтинг країн, визначений відповідно до методики World Economic Forum [1], згідно з якою щорічно за країнами світу обчислюється показник Global Competitiveness Index. Цей індекс обчислюється на основі загальнодоступних статистичних даних (третина даних) і результатів опитування керівників компаній (дві третини даних). Індекс глобальної конкурентоспроможності складається зі 113 змінних, які тією чи іншою мірою характеризують конкурентоспроможність країн світу. На основі аналізу рівня конкурентоспроможності країн особи, що приймають управлінські рішення на вищому рівні, можуть зважено спрямовувати вектор розвитку окремо взятої країни з огляду на положення концепції сталого розвитку.

З метою підвищення рівня добробуту мешканців країни керівництво держави має розробити стратегію збалансованого розвитку з огляду на наявний стан, потенціал країни, а також взаємозв'язок між технічними, економічними, науковими, соціальними та іншими чинниками для досягнення синергетичного ефекту у

розвитку. Тому виявлення внутрішніх взаємозв'язків між складниками конкурентоспроможності країни, а також їх вплив на стійкість розвитку підприємств є актуальною проблемою, з огляду на сучасну макроекономічну нестабільність та невизначеність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці забезпечення стійкого розвитку підприємств присвячена значна кількість наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких варто відзначити Є. Вахромова та Д. Маркаряна [2], Г. Клейнера [3], А. Колесніков [4], М. Кравченко [5], Р. Фещура [6] та інших. Водночас в економічній літературі існує низка методичних напрацювань щодо оцінювання конкурентоспроможності продукції та підприємства (І. Ансофф [7], А. Томпсон [8], Р. Фатхутдинов [9], О. Янковий [10] та інші). Проблематиці міжнародної конкурентоспроможності підприємства присвячені дослідження М. Портера [11]. Методика World Economic Forum [1] на основі кількісних і якісних оцінок визначає рівень конкурентоспроможності країни. Проте вважаємо, що жоден із наявних підходів не визначає вплив конкретного індикатора конкурентоспроможності на стійкий розвиток підприємств, що ускладнює процес управління ними з метою підвищення рівня ефективності бізнесу.

Постановка завдання. Сталий розвиток країни ускладнений без збалансованої взаємодії всіх економічних суб'єктів. У цьому контексті важливим є не лише врахування суто економічних чи фінансових чинників, але й якість інституційного забезпечення, розвиток інфраструктури, ефективність ринку товарів і послуг, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового ринку, рівень технологічного розвитку, розмір внутрішнього ринку, конкурентоспроможність компаній, інноваційний потенціал тощо. Метою статті є виявлення залежностей між глобальними індикаторами та ідентифікація їх впливу на стійкий розвиток підприємств для надання практичних рекомендацій щодо формування стратегії конкурентоспроможної економіки країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до концепції системної економіки, сформульованої Г. Клейнером, підприємство розглядається як інтегратор виробничих ресурсів [3], який поєднує макро- та мікроекономіку. Стійкість підприємства у цьому контексті розглядається як системна стійкість інтегративного утворення із систем чотирьох типів (тетради): кожне підприємство-товаровиробник для функціонування потребує як мінімум ринку як середовища; реалізації продукції як процесів; реалізації інвестиційних та інноваційних ініціатив як проектів [3; 5]. Результати діяльності національних підприємств позначаються на конкурентоспроможності країни. Водночас для успішного управління підприємствами необхідно здійснювати оцінку всіх факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, що впливають на його діяльність. За даними World Economic Forum [1] складено рейтинг частин світу відповідно до індексу глобальної конкурентоспроможності за 2016–2017 роки (рис. 1). Вважаємо, що використовувані для аналізу дані об'єктивно проявляють наявні тенденції на світовій арені, оскільки враховують

не лише суто чисельні статистичні показники, але й аналітичну інформацію реально працюючих підприємств (об'єктивні дані), а також результати опитувань керівників підприємств (суб'єктивне оцінювання).

Протягом останніх років найбільш конкурентоспроможними на світовому ринку виявляються країни Східної Азії, Європи та Північної Америки, які мають індекс глобальної конкурентоспроможності на рівні 4,80 та 4,76 відповідно. Україна, для порівняння, за 2016–2017 роки опустилася у цьому рейтингу з 79 (2015–2016 роки) на 85 місце, маючи індекс глобальної конкурентоспроможності на рівні 4,0. З метою пошуку шляхів підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки вважаємо доцільним вивчення залежності основних глобальних індикаторів та їх впливу на ефективність функціонування бізнесу. Зокрема, результати кореляційного аналізу обраних для дослідження показників по 138 країнах світу за 2007–2017 роки представлено у табл. 1.

Як показує аналіз результатів кореляційного аналізу, найбільш щільний взаємозв'язок спостерігається між ефективністю ринку товарів і внутрішньою конкуренцією ($K_{\text{кор}} = 0,956$), що є цілком логічним, оскільки конкуренція спонукає виробників до впровадження більш прогресивних технологій задля підвищення рівня якості товарів і зниження витрат на їх виготовлення. Інноваційні фактори суттєво впливають на ефективність ринку товарів ($K_{\text{кор}} = 0,863$) та технологічну готовність виробництва ($K_{\text{кор}} = 0,859$). В умовах активізації глобалізаційних процесів все більшим є зв'язок зовнішнього та внутрішнього ринку ($K_{\text{кор}} = 0,913$). Залучення іноземного капіталу має сприяти розвитку національної економіки, проте, як показали результати проведеного статистичного аналізу, поширення іноземної власності не має суттєвого, визначального впливу на більшість глобальних показників. Водночас варто зазначити, що всі показники, залучені до обчислення індексу глобальної конкурентоспроможності, мають прямий взаємозв'язок. Кореляційний аналіз складників індексу глобальної конкурентоспроможності за даними України показав дещо інші результати (табл. 2). Так само, як і на світовому ринку, в Україні спостерігається щільний взаємозв'язок між внутрішньою конкуренцією та ефективністю ринку товарів (коефіцієнт кореляції = 0,971), а також інтенсивністю конкуренції на місцевому ринку ($K_{\text{кор}} = 0,899$). Проте обсяг внутрішнього ринку України тісно пов'язаний із розвитком фінансового ринку ($K_{\text{кор}} = 0,851$), який, на жаль, тривалий час

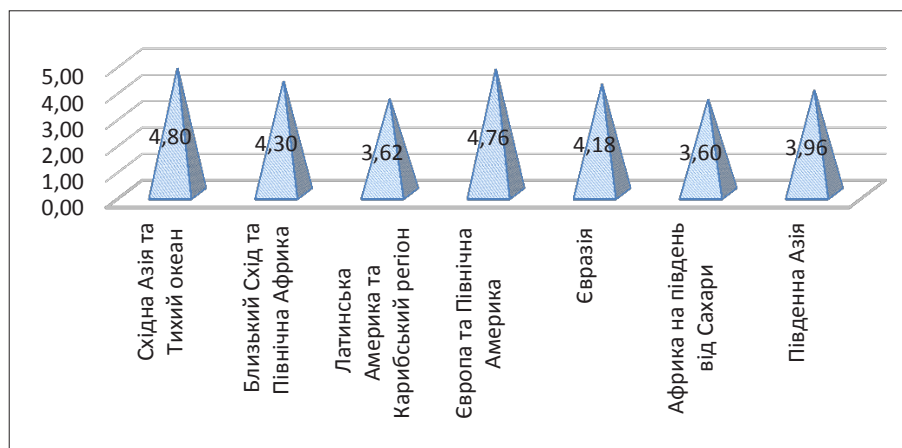


Рис. 1. Індекс глобальної конкурентоспроможності за частинами світу 2016–2017 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [1]

Таблиця 1

Коефіцієнт кореляції між основними складниками індексу глобальної конкурентоспроможності

Показники	Внутрішня конкуренція	Зовнішня конкуренція	Внутрішній обсяг ринку	Розмір зовнішнього ринку	Інноваційні фактори	Макроекономічне середовище	Ефективність ринку товарів	Ефективність ринку праці	Розвиток фінансового ринку	Технологічна готовність	Інтенсивність конкуренції на місцевому ринку	Поширення іноземної власності
Внутрішня конкуренція	1	0,709	0,281	0,419	0,768	0,425	0,956	0,638	0,740	0,713	0,773	0,538
Зовнішня конкуренція	0,709	1	0,051	0,260	0,593	0,334	0,792	0,603	0,650	0,698	0,607	0,680
Внутрішній обсяг ринку	0,281	0,051	1	0,913	0,549	0,261	0,360	0,108	0,349	0,422	0,480	0,164
Розмір зовнішнього ринку	0,419	0,260	0,913	1	0,636	0,397	0,508	0,212	0,440	0,582	0,579	0,243
Інноваційні фактори	0,768	0,593	0,549	0,636	1	0,404	0,863	0,619	0,753	0,859	0,764	0,540
Макроекономічне середовище	0,425	0,334	0,261	0,397	0,404	1	0,454	0,367	0,433	0,420	0,425	0,260
Ефективність ринку товарів	0,956	0,792	0,360	0,508	0,863	0,454	1	0,687	0,813	0,807	0,814	0,620
Ефективність ринку праці	0,638	0,603	0,108	0,212	0,619	0,367	0,687	1	0,621	0,559	0,473	0,507
Розвиток фінансового ринку	0,740	0,650	0,349	0,440	0,753	0,433	0,813	0,621	1	0,676	0,706	0,712
Технологічна готовність	0,713	0,698	0,422	0,582	0,859	0,420	0,807	0,559	0,676	1	0,687	0,492
Інтенсивність конкуренції на місцевому ринку	0,773	0,607	0,480	0,579	0,764	0,345	0,814	0,473	0,706	0,687	1	0,554
Поширення іноземної власності	0,538	0,680	0,164	0,243	0,540	0,260	0,620	0,507	0,712	0,492	0,554	1

Джерело: розраховано авторами за даними [1]

Таблиця 2

Коефіцієнт кореляції між основними складниками індексу глобальної конкурентоспроможності, Україна

Показники	Внутрішня конкуренція	Зовнішня конкуренція	Внутрішній обсяг ринку	Розмір зовнішнього ринку	Інноваційні фактори	Макроекономічне середовище	Ефективність ринку товарів	Ефективність ринку праці	Розвиток фінансового ринку	Технологічна готовність	Інтенсивність конкуренції на місцевому ринку	Поширення іноземної власності
Внутрішня конкуренція	1	0,010	-0,369	0,146	0,687	-0,215	0,971	-0,612	-0,225	0,207	0,899	-0,886
Зовнішня конкуренція	0,010	1	-0,566	0,552	-0,529	-0,482	0,121	-0,345	-0,682	0,633	0,115	-0,285
Внутрішній обсяг ринку	-0,369	-0,566	1	-0,445	0,010	0,736	-0,316	0,235	0,851	-0,699	-0,221	0,624
Розмір зовнішнього ринку	0,146	0,552	-0,445	1	-0,351	-0,498	0,199	0,020	-0,641	0,723	0,017	-0,494
Інноваційні фактори	0,687	-0,529	0,010	-0,351	1	0,115	0,658	-0,103	0,308	-0,148	0,575	-0,385
Макроекономічне середовище	-0,215	-0,482	0,736	-0,498	0,115	1	-0,145	-0,015	0,865	-0,421	-0,215	0,518
Ефективність ринку товарів	0,971	0,121	-0,316	0,199	0,658	-0,145	1	-0,619	-0,175	0,279	0,912	-0,848
Ефективність ринку праці	-0,612	-0,345	0,235	0,020	-0,103	-0,015	-0,619	1	0,183	0,050	-0,806	0,543
Розвиток фінансового ринку	-0,225	-0,682	0,851	-0,641	0,308	0,865	-0,175	0,183	1	-0,607	-0,109	0,617
Технологічна готовність	0,207	0,633	-0,699	0,723	-0,148	-0,421	0,279	0,050	-0,607	1	-0,014	-0,442
Інтенсивність конкуренції на місцевому ринку	0,899	0,115	-0,221	0,017	0,575	-0,125	0,912	-0,806	-0,109	-0,014	1	-0,744
Поширення іноземної власності	-0,886	-0,285	0,624	-0,494	-0,385	0,518	-0,848	0,543	0,617	-0,442	-0,744	1

Джерело: розраховано авторами за даними [1]

знаходиться на етапі формування, не має розвинутої інфраструктури, належного інституційного та законодавчого забезпечення. На інвестиційну привабливість України, що визначає залучення іноземного капіталу та активізацію інвестиційних процесів у країні, суттєво впливає макроекономічне середовище ($K_{\text{кор}} = 0,865$). Особливе значення цей фактор має останнім часом, в умовах політичної нестабільності, військових дій на сході країни, соціальної напруженості у суспільстві тощо. Проте, на відміну від світових тенденцій, в українській економіці поширення іноземної власності має зворотній вплив на внутрішню конкуренцію ($K_{\text{кор}} -0,886$) та її інтенсивність на місцевому ринку ($K_{\text{кор}} -0,744$). Ефективність ринку праці також

негативно впливає на інтенсивність конкуренції на місцевому ринку ($K_{\text{кор}} -0,806$). Зворотній зв'язок простежується і між технологічною готовністю та внутрішнім ринком товарів ($K_{\text{кор}} -0,699$), що пов'язано з наповненістю національного ринку товарами іноземних, а не вітчизняних виробників.

Таким чином, проведений аналіз свідчить про неузгодженість індикаторів конкурентоспроможності економіки України та диспропорції стратегії розвитку країни. Високий ступінь залежності національного ринку від зовнішньої кон'юнктури та неготовність вітчизняних виробників до умов зовнішньої конкуренції приводять до низької ефективності функціонування українського бізнесу та нестійкості розвитку

підприємств. Виявлені залежності дали змогу сформулювати гіпотезу, що світова економіка має сталі залежності між складниками індексу глобальної конкурентоспроможності, тоді як українська економіка намагається адаптуватися до мінливих умов зовнішнього середовища. Особливо помітні відмінності у взаємозв'язку між такими індикаторами, як розмір зовнішнього ринку – внутрішній обсяг ринку, ефективність ринку товарів – ефективність ринку праці, зовнішня конкуренція – розмір фінансового ринку, внутрішня конкуренція – ефективність ринку праці. Водночас експерти зазначають про важливість інноваційних факторів, оскільки вони більшою мірою впливають на ефективність ринку товарів, а відповідно – і на стійкий розвиток підприємств.

Адекватність отриманих результатів підтверджено проведенням експертного оцінювання з цього питання. Зокрема, групою експертів (42 експерти) здійснено бальну оцінку суттєвості взаємозв'язку між основними індикаторами глобальної конкурентоспроможності. Максимальний взаємозв'язок між індикаторами відповідає 7 балам, мінімальний – 1 балу. З метою порівнюваності всі отримані результати були пронормовані за формулою:

$$X_i^* = \frac{\sum_{j=1}^n X_{ij}}{n \cdot X_{max}}$$

де X_i^* – нормоване значення i -того індикатора; X_{ij} – оцінка j -тим експертом i -того індикатора, $X_{ij} = 1 \dots 7$; j – порядковий номер експерта, $j = 1 \dots n$; i – порядковий номер індикатора, $i = 1 \dots 14$; n – кількість експертів, задіяних в опитуванні (42); X_{max} – максимальне значення експертної оцінки індикатора (7).

Нормовані показники бального оцінювання інтегрованих показників наведені у табл. 3. Аналіз наведених даних свідчить про найбільший вплив інноваційних факторів, зовнішньої конкуренції, ефективності ринку товарів на глобальну конкурентоспроможність економіки країни.

Також на неї суттєво впливають внутрішня конкуренція, технологічна готовність і розвиток фінансового ринку. Критеріями, які більшою мірою залежать від зазначених індикаторів, є зовнішня та внутрішня конкуренція, а також ефективність ринку товарів. Таким чином, в усіх ситуаціях оцінювання варто відзначити визначальний характер внутрішньої та зовнішньої конкуренції, технологічної готовності виробництва, а також розвитку фінансового ринку на функціонування бізнесу, що позначається на глобальній конкурентоспроможності країни. Обчислення дисперсії отриманих результатів експертного оцінювання аналізованих індикаторів наведено у табл. 4.

Таким чином, серед експертів не існує однозначної думки щодо впливу поширення іноземної власності на ефективність функціонування національного бізнесу та конкурентоспроможність країни-реципієнта. Проте всі експерти одностайно зазначають про суттєвість таких індикаторів, як ефективність ринку товарів і зовнішня конкуренція.

На підставі зазначеного підприємство варто розглядати як відкриту систему, що формує власну управлінську політику на підставі аналізу вхідної інформації (умови та ефективність ринку товарів і ринку праці, інтенсивність конкуренції, розмір зовнішнього та внутрішнього ринків, інноваційні фактори, макроекономічне середовище тощо), результатом чого є розроблення системи планів у бюджетній моделі контролю доходів і витрат. Дотримуючись концепції системної економіки, керівництво підприємства має розробити стратегію стійкого збалансованого розвитку, яка базується на виявлених взаємозв'язках складників індексу глобальної конкурентоспроможності та їх впливі на ключові показники підприємства. Застосування системи бюджетування у цьому контексті стає для керівника інструментом управління, оскільки дає можливість оперативно відстежувати відхилення від планових значень та реалізовувати відповідні коригуючі заходи. Такий підхід дасть

Таблиця 3

Експертна оцінка взаємозв'язку між основними складниками індексу глобальної конкурентоспроможності

Показники	Внутрішня конкуренція	Зовнішня конкуренція	Внутрішній обсяг ринку	Розмір зовнішнього ринку	Інноваційні фактори	Макроекономічне середовище	Ефективність ринку товарів	Ефективність ринку праці	Розвиток фінансового ринку	Технологічна готовність	Інтенсивність конкуренції на місцевому рівні	Поширення іноземної власності	Сумарне значення	Нормоване сумарне значення
Внутрішня конкуренція	1,00	0,55	0,84	0,48	0,75	0,60	0,75	0,69	0,69	0,67	0,87	0,43	8,31	0,95
Зовнішня конкуренція	0,56	1,00	0,51	0,86	0,80	0,80	0,76	0,67	0,74	0,72	0,54	0,68	8,62	0,99
Внутрішній обсяг ринку	0,80	0,49	1,00	0,46	0,56	0,60	0,64	0,64	0,69	0,65	0,74	0,54	7,80	0,90
Розмір зовнішнього ринку	0,47	0,85	0,54	1,00	0,64	0,71	0,67	0,60	0,71	0,64	0,46	0,60	7,89	0,91
Інноваційні фактори	0,71	0,78	0,64	0,68	1,00	0,70	0,77	0,69	0,66	0,83	0,66	0,61	8,71	1,00
Макроекономічне середовище	0,61	0,75	0,65	0,76	0,67	1,00	0,63	0,61	0,75	0,64	0,55	0,62	8,23	0,94
Ефективність ринку товарів	0,77	0,73	0,73	0,72	0,68	0,66	1,00	0,60	0,64	0,70	0,68	0,53	8,43	0,97
Ефективність ринку праці	0,74	0,67	0,67	0,62	0,63	0,59	0,66	1,00	0,65	0,65	0,59	0,47	7,92	0,91
Розвиток фінансового ринку	0,73	0,76	0,68	0,70	0,64	0,74	0,66	0,63	1,00	0,52	0,60	0,61	8,27	0,95
Технологічна готовність	0,70	0,76	0,65	0,64	0,83	0,66	0,70	0,63	0,57	1,00	0,60	0,53	8,27	0,95
Інтенсивність конкуренції на місцевому рівні	0,86	0,55	0,72	0,51	0,59	0,58	0,67	0,63	0,63	0,68	1,00	0,52	7,94	0,91
Поширення іноземної власності	0,48	0,67	0,56	0,66	0,59	0,62	0,54	0,46	0,60	0,54	0,49	1,00	7,20	0,83
Сумарне значення	8,43	8,56	8,18	8,07	8,37	8,25	8,44	7,84	8,33	8,23	7,78	7,13	–	–
Нормоване сумарне значення	0,98	1,00	0,96	0,94	0,98	0,96	0,99	0,92	0,97	0,96	0,91	0,83	–	–

Таблиця 4

Дисперсія експертних оцінок інтегрованих показників конкурентоспроможності

Показники	Внутрішня конкуренція	Зовнішня конкуренція	Внутрішній обсяг ринку	Розмір зовнішнього ринку	Інноваційні фактори	Макроекономічне середовище	Ефективність ринку товарів	Ефективність ринку праці	Розвиток фінансового ринку	Технологічна готовність	Інтенсивність конкуренції на місцевому рівні	Поширення іноземної власності	Сумарне значення
Внутрішня конкуренція	0,00	2,11	1,30	2,67	1,70	2,94	1,55	2,27	1,72	2,91	1,36	3,15	23,66
Зовнішня конкуренція	2,02	0,00	3,08	1,27	1,67	1,67	1,63	2,08	1,72	1,90	3,50	2,73	23,27
Внутрішній обсяг ринку	1,91	2,69	0,00	2,58	2,77	2,39	1,77	2,55	2,27	2,40	2,16	3,55	27,03
Розмір зовнішнього ринку	2,61	1,61	3,16	0,00	2,55	2,54	1,77	2,03	1,85	3,38	3,18	3,28	27,95
Інноваційні фактори	1,61	2,16	2,45	1,99	0,00	2,01	2,33	1,98	2,98	1,83	2,83	3,16	25,33
Макроекономічне середовище	3,22	2,04	2,55	2,72	2,16	0,00	2,05	2,84	1,89	2,25	2,04	3,15	26,93
Ефективність ринку товарів	1,21	1,94	1,80	1,83	2,17	1,66	0,00	3,12	2,55	1,91	2,22	3,24	23,65
Ефективність ринку праці	1,54	2,03	2,76	2,80	3,27	2,40	2,00	0,00	2,26	3,48	3,78	2,64	28,95
Розвиток фінансового ринку	1,94	1,84	1,89	1,77	2,89	1,83	2,59	2,69	0,00	3,21	2,43	2,78	25,87
Технологічна готовність	2,43	2,11	2,69	3,28	2,06	1,61	1,68	3,12	2,56	0,00	2,60	2,40	26,55
Інтенсивність конкуренції на місцевому рівні	1,44	2,81	1,88	2,60	2,22	1,95	1,77	3,07	2,15	2,12	0,00	3,59	25,60
Поширення іноземної власності	3,74	2,80	4,31	3,03	2,74	3,06	3,16	2,99	2,26	2,55	3,08	0,00	33,72
Сумарне значення	23,67	24,14	27,86	26,52	26,20	24,05	22,31	28,74	24,20	27,94	29,19	33,69	–

змогу одночасно управляти доходністю підприємства та оцінювати його стійкість на основі динамічного аналізу поточного стану та очікуваного впливу факторів зовнішнього середовища.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, виявлені в результаті дослідження закономірності дають можливість дійти висновку, що світовому масштабі спостерігається стала тенденція впливу складників індексу глобальної конкурентоспроможності на функціонування економічної системи – щільний зв'язок між внутрішнім обсягом ринку та розміром зовнішнього ринку, ефективністю ринку товарів, внутрішньою конкуренцією, інноваційними факторами та технологічною готовністю. Проте в Україні наявне суттєве протиріччя у взаємозв'язку між внутрішньою конкуренцією та ефективністю ринку праці, зовнішньою конкуренцією та розміром фінансового ринку, ефективністю ринку товарів та ефективністю ринку праці, а головне – між розміром зовнішнього ринку та внутрішнім обсягом ринку. Тому власникам вітчизняних підприємств варто врахувати зазначені дисбаланси національних індикаторів конкурентоспроможності у формуванні власної стратегії стійкого розвитку підприємства.

Незважаючи на різноспрямовані залежності між більшістю складників індикаторів глобальної конкурентоспроможності в Україні та у світовому масштабі, однозначним є лише вплив поширення іноземної власності на національну економіку – іноземний капітал визначає розвиток фінансового ринку та ефективність ринку праці.

Формуючи стратегію сталого економічного розвитку на державному рівні, доцільно враховувати високий ступінь залежності національної економіки країни не лише від внутрішньої, але й від зовнішньої конкуренції; стимулювати з боку держави та власників бізнесових структур інноваційний розвиток, оскільки інноваційні фактори та технологічна готовність виробництва є визначальними з позиції

підвищення рівня ефективності виробництва; активізувати заходи щодо узгодженості нормативно-правової бази та інституційного забезпечення розвитку фінансового ринку та залучення іноземного капіталу з урахуванням захисту національних інтересів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Global competitiveness report 2016–2017 / World Economic Forum, 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf.
2. Вахромов Е.Н. Оценка устойчивого развития и функционирования предприятия: факторы, критерии, особенности [Електронний ресурс] / Е.Н. Вахромов, Д.Ю. Маркарян // Вестник АГТУ. – 2008. – № 4 (45). – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/otsenka-ustoychivogo-razvitiya-i-funktsionirovaniya-predpriyatiya-faktory-kriterii-osobennosti>.
3. Клейнер Г. Б. Системный ресурс экономики [Текст] / Г.Б. Клейнер // Вопросы экономики. – 2011. – № 1. – С. 89–100.
4. Колесніков А.П. Засади механізму забезпечення стійкого розвитку підприємств / А. П. Колесніков // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3 (41). – С. 97–100.
5. Кравченко М.О. Концепція стійкості підприємства в економічних теоріях / М.О. Кравченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 8 (Частина 1). – С. 95–99.
6. Фещур Р.В. Економічна стійкість підприємства – становлення понятійного базису [Електронний ресурс] / Р.В. Фещур, Х.С. Баранівська // Електронний архів НТБ НУ «Львівська політехніка» / Проблеми економіки та управління. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/18804>.
7. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб.: Питер, 1999.
8. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент / А.А. Томпсон, Дж. Стрикленд. – М.: Юнити, 2007. – 928 с.
9. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов. – М.: Инфра-М, 2000. – 312 с.
10. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
11. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран / М. Портер. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.